

การศึกษาพฤติกรรมและความต้องการในการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษ ของผู้บริโภคในเขตอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

Demand and Consuming Behavior of Consumers in Chombueng District on the Non-toxic Agricultural Products

ชุตีรัตน์ เจริญสุข¹ อาคม เจริญสุข² อัจฉรียา โชติกลาง³
ณัฐวดี สว่างงาม⁴ เจนคณิต สุขสัมฤทธิ์⁵ ประภัสสร มีน้อย⁶

^{1,3,4,5}สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

^{2,4}สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาตลาดนัดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษ ให้กับชุมชนในพื้นที่อำเภอจอมบึง อำเภอบ้านคา และอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการในการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรีที่เคยซื้อและบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษจำนวน 591 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 45 – 54 ปี มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20,001 – 25,000 บาท มีมูลเหตุจูงใจในการซื้อเพื่อสุขภาพที่ดีและมูลเหตุจูงใจในการซื้อและบริโภคเพื่อสุขภาพที่ดีและความปลอดภัยในการบริโภค บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อได้แก่ตนเองและบุคคลในครอบครัว ชนิดของผักที่ซื้อประจำได้แก่ คะน้า ผักบุ้ง แดงกวา กะหล่ำปลี กวางตุ้ง ถัวยาว ผักกาดขาวและฟักทอง ปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษในชีวิตประจำวันในสัดส่วนร้อยละ 31 – 60 เป็นส่วนใหญ่ มีความถี่ในการซื้อ 2 – 3 วันต่อครั้ง แหล่งที่ซื้อได้แก่ตลาดนัด กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นด้วยที่ต้องการให้มีตลาดนัดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษขึ้นในพื้นที่อำเภอจอมบึง ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นวันเสาร์ ช่วงเวลา 15.00 น. – 18.00 น. และระดับความต้องการในการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษ

ABSTRACT

As part of the research project to develop community fair market of the non-toxic agricultural products for communities in Chombueng, Ban Ka and Suanpueng districts, this research aimed (1) to examine demand and consuming behaviors of the consumers in Chombueng District on the non-toxic agricultural products. Samples of the study, obtained by accidental sampling method, were 591 consumers of the products. Instrument for collecting data was a questionnaire. The study found that most of consumers of the products were female; their age range was between 45 – 54 years; they worked as government and government enterprise officials. Most of them

earned 20,001 – 25,000 Baht a month and purchased the products for the reason of having a good health. Influenced opinion on product purchasing decision was from themselves and their families. The products purchased were kale, morning glory, cucumber, cabbage, cantonese, lentils, Chinese cabbage and pumpkin. Rate of purchasing was every 2 – 3 days from the community market. All samples agreed with the plan to set up non – toxic agricultural product market in Chombueng, preferably on Saturday during 3.00 – 6.00 pm. Current demand level for the products was high.

Keywords : consumer behavior, non-toxic agricultural products

บทนำ

ในทศวรรษที่ผ่านมา กระบวนการพัฒนาเกษตรกระแสหลักซึ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยวิธีการใช้วิทยาศาสตร์และสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้ถูกท้าทายโดยกระแสเกษตรกรรมทางเลือก ซึ่งได้รับการผลักดันจากองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในและต่างประเทศ เป็นทางออกสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่จะพัฒนาวิถีชีวิตในชนบทให้มีความเจริญและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับชนชั้นอาชีพอื่นได้ เกษตรกรรมทางเลือก และหรือ เกษตรกรรมยั่งยืนจึงมีปรัชญาแนวคิด และกระบวนการของการพัฒนาที่เหมือนกัน ซึ่งมองการเกษตรเป็นองค์รวม มีลำดับขั้น ปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบนำไปสู่ประเด็นใหม่ๆ หรือคุณสมบัติที่ปรากฏขึ้นมาในทางปฏิบัติลำดับขั้นของเกษตรยั่งยืนครอบคลุมตั้งแต่แปลง กิจกรรมครัวเรือน การจัดการระดับชุมชน และลำดับขั้นที่เหนือไปจากชุมชน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 8 เป็นแผนแรกที่ได้บรรจุเกษตรกรรมยั่งยืนให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นเกษตรกรรมยั่งยืนจึงมีความหมายที่ครอบคลุมกว้างไกลกว่าเทคโนโลยีการผลิตและรูปแบบการเกษตร แต่ได้ขยายความถึงการจัดระเบียบชุมชน การพัฒนาที่เชื่อมโยงการใช้ประโยชน์การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากร กับการผลิตทางเกษตร ที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ผลิตและผู้บริโภครูปแบบการผลิตทางเกษตรที่ตอบสนองต่อคุณสมบัติทางด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจ และสังคม มีความหลากหลาย แต่ที่ได้รับการผลักดันมาก คือ ระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ซึ่งปฏิเสธการใช้สารเคมี และปุ๋ยวิทยาศาสตร์ แต่เน้นหลักการจัดการทางนิเวศวิทยา ซึ่งให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ การไหลเวียนของธาตุอาหาร การใช้ประโยชน์ของปุ๋ยชีวภาพและจุลินทรีย์ต่อการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินซึ่งไม่ทำให้เกิดผลเสียต่อพืชผลทางเกษตร แนวคิดด้านเกษตรอินทรีย์ที่นำไปปฏิบัติโดยเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรค่อนข้างแพร่หลายคือระบบการผลิตพืชผัก เนื่องจากเป็นพืชอาหารประจำวัน และการบริโภคผักอินทรีย์ผักปลอดภัยจากสารพิษ ได้รับความนิยมนมากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้เกิดจากการผลักดันขององค์กรพัฒนาเอกชน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีนโยบายเป็นตัวกำหนดอย่างชัดเจนพร้อมทั้งการตื่นตัวของสาธารณสุข โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นกลางในเมือง ที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพ และอาหารคุณภาพ (พฤษัช ยิบมันตะศิริ และคณะ, 2543) นอกจากนี้ในแผนระยะที่ 8 นี้ยังได้ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่น ได้ใช้ความรู้และศักยภาพที่มีอยู่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมธุรกิจชุมชน ส่งเสริมการเกษตรเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นต้น ปัจจุบันกระทรวงพาณิชย์ มีนโยบายส่งเสริมตลาดสินค้าอินทรีย์ไทย โดยมีเป้าหมายให้สินค้าและธุรกิจ บริการด้านเกษตรอินทรีย์ไทยได้รับการยอมรับทั้งในและต่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐของไทยจะมีส่วนในการรณรงค์การใช้วิถีชีวิตพึ่งพิงธรรมชาติ ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเชิงอนุรักษ์ ลดเลิกการทำเกษตรเชิงเดี่ยวที่มุ่งเน้นการเร่งผลผลิตโดยใช้สารเคมี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการรณรงค์ในการดูแลรักษาสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชาติไม่มีคุณภาพ ในส่วนของผู้บริโภคโดยทั่วไป การได้บริโภคผักต่าง ๆ ที่ปลอดภัยจากสารพิษในปริมาณที่เหมาะสมเป็นประจำจะช่วยให้ร่างกายมีสุขภาพที่ดีและแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากร่างกายขาดอาหารประเภทผักหรือได้รับ ไม่เพียงพอหรือบริโภคผักที่มีสารพิษตกค้างในปริมาณมากเข้าไปจะทำให้ร่างกายอ่อนแอ ระบบต่าง ๆ ของร่างกาย ทำงานได้ไม่ปกติ

อาจเกิดอาการผิวดำขึ้น ทำให้ความต้านทานโรคต่าง ๆ ของร่างกายลดลง เพราะฉะนั้นผักจึง เป็นพืชที่นิยมบริโภคกันทุกครัวเรือน โดยจะสังเกตได้จากอาหารเกือบทุกชนิดจะต้องมีผักเป็นส่วนประกอบในการ ชูรสอาหารจนโปรดให้มีรสชาติดีขึ้น หรือใช้ประดับจานอาหารให้สวยงามน่ารับประทานยิ่งขึ้น เนื่องจากค่านิยมในการบริโภคผักของประชาชนโดยทั่วไปมักจะเลือกบริโภคผักที่สวยงาม ไม่มีร่องรอยการทำลายของหนอนและแมลงศัตรูพืช จึงทำให้เกษตรกรที่ปลูกผักจะต้องใช้สวยงามตามความต้องการของผู้บริโภค เมื่อผู้ซื้อนำผักมาบริโภคอาจจะได้รับอันตรายจากสารพิษที่ตกค้างอยู่ในผักนั้นได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหา ดังกล่าวเกษตรกรจึงควรหันมาปลูกผักปลอดสารพิษกันให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้คนไทยมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยมีผักที่สะอาดและปลอดสารพิษบริโภคในชีวิตประจำวัน หรือถ้ามีความจำเป็น ที่จะบริโภคผักควรจะเลือกผักที่มีความต้านทานโรคแมลงและเป็นผักที่ล้างง่าย โดยที่ประโยชน์ของการปลูกพืชผักให้ปลอดสารพิษ นั้นมีอยู่มากมาย ได้แก่ทำให้ได้ผลผลิตผักที่มีคุณภาพดีสวยงามไม่มีสารพิษตกค้างและเกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกผักมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น เนื่องจากไม่มีการฉีดพ่นสารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัด ศัตรูพืช ทำให้เกษตรกรปลอดภัยจากสารพิษเหล่านี้ ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยและสารเคมีในการบำรุงรักษาป้องกัน กำจัดศัตรูพืชลง และลดปริมาณการนำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศ ซึ่งแต่ละปีมีการสั่งซื้อเป็นจำนวนมาก เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผักเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่ได้มีคุณภาพดีและปลอดภัยจาก สารพิษ ทำให้จำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น และลดปริมาณสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ปนเปื้อนเข้าไปในน้ำและอากาศ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ให้เสื่อมโทรมและลดมลพิษของสิ่งแวดล้อมได้อีกทางหนึ่ง เป็นที่ทราบกันว่าผลิตผลทางการเกษตรในปัจจุบันมีสารพิษปนเปื้อนอยู่เป็นจำนวนมาก โดยในกระบวนการผลิตได้ใช้สารเคมีชนิดต่าง ๆ เช่น สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช ปุ๋ยเคมี เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าสารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืชสูงถึงร้อยละ 15-56 ของค่าใช้จ่ายด้านวัสดุเกษตรในการปลูกพืชผักแต่ละครั้ง ทำให้เกิดผลเสียด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือเกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทั้งในดิน น้ำ อากาศ ได้รับความเสียหาย สิ่งมีชีวิตที่มีอยู่ตามธรรมชาติและเป็นประโยชน์ต่อความอุดมสมบูรณ์ของดินและการควบคุมแมลงโดยทางธรรมชาติก็เสียไป เกษตรกรและผู้ที่อยู่ในครัวเรือนของ เกษตรกรมีโอกาสได้รับสารเคมีเข้าไปในร่างกายโดยตรงและผู้บริโภคได้รับสารเข้าไปในร่างกายโดยไม่รู้ตัวจากการบริโภคพืชผักที่มีสารเคมีเนื่องจากการใช้สารเคมีที่ไม่ถูกต้องและปลอดภัยของเกษตรกร ท่ามกลางการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรกระแสหลักก็มีกระแสความตื่นตัวด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค โดยเฉพาะการบริโภคอาหารสุขภาพ ซึ่งความตื่นตัวเรื่องความปลอดภัยด้านอาหารในประเทศไทยเกิดขึ้นมานานพอสมควร นับย้อนหลังไปนานกว่า 30 ปี โดยความตื่นตัวดังกล่าวเกิดขึ้นในหมู่ผู้บริโภคที่สนใจในเรื่องอาหารธรรมชาติและเป็นห่วงใยเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพจากการบริโภคอาหารที่มีสารเคมีตกค้างและปนเปื้อนอยู่มาก ประกอบกับปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรโดยขาดความรับผิดชอบและขาดการควบคุมดูแล ทำให้มีการผลักดันให้มีการพัฒนามาตรฐานการผลิต การแปรรูปสำหรับสินค้าอาหารออกมามากมายทั้งโดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การเชื่อมโยงการรักษาสุขภาพเข้ากับการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและมีประโยชน์ทั้งระดับประเทศและระดับโลก ส่งผลให้เกิดกระแสการบริโภคที่เพิ่มขึ้นทั่วภูมิภาคขึ้นภายในประเทศ เกิดเครือข่ายตลาดเกษตรปลอดสารพิษขึ้นมากมายในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และในต่างจังหวัด ในส่วนของรัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายในการสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์อย่างจริงจังเพื่อวางรากฐานให้กับภาคเกษตรในอนาคต โดยเล็งเห็นความสำคัญของการมีวิถีชีวิตการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปรับเปลี่ยนการทำเกษตรที่ใช้สารเคมีในการเร่งผลผลิตเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคพร้อม ๆ กับการรณรงค์เรื่องการดูแลสุขภาพตั้งแต่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตไปจนถึงผู้บริโภคเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น การศึกษาพฤติกรรมและความต้องการในการบริโภคผลิตผลทางการเกษตรปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันจะเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเครือข่ายการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตรปลอดสารพิษในพื้นที่อำเภอจอมบึง อำเภอสวนผึ้ง และอำเภอ

บ้านคา จังหวัดราชบุรี ที่จะมีส่วนสำคัญในการผลักดันและขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของประเทศ และจังหวัดราชบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการในการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ที่เคยซื้อหรือบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดภัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 591 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

1.2 ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาพฤติกรรมการบริโภค โดยประกอบไปด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริโภค ชนิดของผลิตภัณฑ์ที่บริโภค ช่วงเวลาในการบริโภค ปริมาณการบริโภค แหล่งในการซื้อ เหตุผลจูงใจในการบริโภคและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ รวมทั้งความต้องการที่มีต่อวัน เวลา สถานที่จัดแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์

1.3 ขอบเขตพื้นที่

อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ 0.84

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยคณะผู้วิจัยและทำการเก็บรวบรวมคืนด้วยตนเอง ได้จำนวน 591 ชุด

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความต้องการ ข้อเสนอแนะในการจัดตลาดนัดฯ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการในการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 591 คน พบว่า เป็นเพศชายจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 31.13 เพศหญิงจำนวน 407 คน คิดเป็นร้อยละ 68.67 อายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 14.89 25 - 34 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 35 - 44 ปี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 23.69 45 - 54 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 26.74 55 - 64 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 17.42 และ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.86 มีอาชีพเป็นนักศึกษาจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 8.12 เกษตรกรจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 12.18 ค้าขายจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 13.37 รับจ้างจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 8.63 พนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 20.14 และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 37.56 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 16.24 มัธยมศึกษาจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 14.72 ปวช./ปสว.จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 21.83ปริญญาตรีจำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 40.78 ปริญญาโทจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 5.92 และปริญญาเอกจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.51 มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 6.60 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 9.64 10,0001 - 15,000 บาท จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 9.31 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 43.15 25,001 - 30,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 11.68 มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 มุลเหตุจูงใจในการซื้อและบริโภคเพื่อสุขภาพที่ดีและความปลอดภัยในการบริโภคร้อยละ 78.90 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อได้แก่ตนเองและบุคคลในครอบครัว ชนิดของผักที่ซื้อประจำได้แก่ คะน้า ผักบุ้ง แตงกวา กะหล่ำปลี กวางตุ้ง ถั่วงอก ผักกาดขาวและฟักทอง ปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษในชีวิตประจำวันในสัดส่วนร้อยละ 10 - 30 จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 10.83 บริโภคสัดส่วนร้อยละ 31 - 60 จำนวน 404 คน คิดเป็นร้อยละ 68.36 บริโภคสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 60 จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 20.81 มีความถี่ในการซื้อทุกวันจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75 2 - 3 วันต่อครั้ง จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 49.41 สัปดาห์ละครั้งจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 26.40 และมากกว่า 1 สัปดาห์ต่อครั้งจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 18.44 แหล่งที่ซื้อได้แก่ตลาดสด จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 19.80 ตลาดนัดจำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 48.22 ซูเปอร์มาร์เก็ตจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 15.06 ซื้อจากแหล่งผลิตจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 7.95 และปลูกเองจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 8.95 กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยร้อยละ 100 ต้องการให้มีตลาดนัดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษขึ้นในพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี วันที่ต้องการให้มีตลาดนัดวันจันทร์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02 วันอังคารจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 3.21 วันพุธจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 2.71 วันพฤหัสบดีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.86 วันศุกร์จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 34.52 วันเสาร์จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 49.07 และวันอาทิตย์จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 7.61 ช่วงเวลาที่ต้องการให้จัดตลาดนัดเวลา 07.00 น.- 11.00 น. จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 10.49 เวลา 11.00 น. - 13.00 น. จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 12.86 เวลา 13.00 น. - 15.00 น. จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 เวลา 15.00 น. - 18.00 น. จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 54.15

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษ ซื้อตามเพื่อน/ตามกระแสนิยม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) ส่วนความเชื่อและความหวังต่อสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 4.29) มีตรารับรอง/การรับรองจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เชื่อถือได้ (ค่าเฉลี่ย 4.28) สถานที่จำหน่ายมีความน่าเชื่อถือ (ค่าเฉลี่ย 4.27) ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ที่มีให้เลือกซื้อ

(ค่าเฉลี่ย 4.37) ความต่อเนื่องสม่ำเสมอของวัน เวลา สถานที่จำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 4.33) ราคาของผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.37) ความสะดวก ระยะทางในการเดินทางมาแหล่งจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 4.00) มีการแสดงข้อมูล/ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ณ จุดขาย (ค่าเฉลี่ย 3.84) ช่วงเวลาในการเปิด - ปิดสถานที่จำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.78) และ ข้อมูลจากสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.84) อยู่ในระดับมากทุกข้อ และระดับความต้องการในการบริโภค ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดภัยในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 45 - 54 ปี มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20,001 - 25,000 บาท มีมูลเหตุจูงใจในการซื้อ เพื่อสุขภาพที่ดีและมูลเหตุจูงใจในการซื้อและบริโภคเพื่อสุขภาพที่ดีและความปลอดภัยในการบริโภค บุคคลที่มี อิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อได้แก่ตนเองและบุคคลในครอบครัว ชนิดของผักที่ซื้อประจำได้แก่ คะน้า ผักบุ้ง แดง กวางหล่ำปลี กวางตุ้ง ถั่วฝักยาว ผักกาดขาวและฟักทอง ปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดภัยในชีวิตประจำวันในสัดส่วนร้อยละ 31 - 60 เป็นส่วนใหญ่ มีความถี่ในการซื้อ 2 - 3 วันต่อครั้ง แหล่งที่ซื้อได้แก่ ตลาดนัด กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นด้วยที่ต้องการให้มีตลาดนัดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดภัยขึ้นในพื้นที่อำเภอ จอมบึง ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นวันเสาร์ ช่วงเวลา 15.00 น. - 18.00 น. และระดับความต้องการในการบริโภค ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดภัยในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างอายุอยู่ในช่วง 45 - 54 ปี มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20,001 - 25,000 บาท มีแนวโน้มจะยอมรับและให้ความสนใจกับการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดภัยมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชดา สิริภานุพงศ์ (2547) ที่ทำการสำรวจผู้บริโภคผักออกแกนิคและผักปลอดภัยใน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยส่วนตัว เช่น อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ส่วนตัว รายได้ ครอบครัว ความรู้ทัศนคติเกี่ยวกับผักอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับปิลันธนา แป้นปลื้ม (2557) ที่ศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ พบว่า เพศ อายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันกระแสการบริโภคที่เอาใจใส่ต่อสุขภาพและการดำเนิน ชีวิตโดยวิถีธรรมชาติเป็นแนวทางหนึ่งที่ทั่วโลกให้การยอมรับว่าสามารถสร้างคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกายในการ ต่อต้านโรคร้าย มีพลาสมาที่ดีขึ้นและส่งผลให้สภาพจิตใจเข้าสู่สมดุล พร้อมทั้งวิถีการดำเนินชีวิตตามแนวเกษตร อินทรีย์ของเกษตรกร ผู้บริโภคในโลกปัจจุบันได้เปลี่ยนพฤติกรรมหันมาบริโภคผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกหรือเกษตร อินทรีย์ทั้งในรูปของสินค้าบริโภคและอุปโภคสินค้าอาหาร ไม่ใช่อาหาร ตลอดจนการเลือกใช้บริการต่าง ๆ ในเชิง อนุรักษ์ ซึ่งผลิตภัณฑ์อินทรีย์ดังกล่าวล้วนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ประเทศไทยมีความพร้อมและมีศักยภาพในการพัฒนา และสามารถเป็นปัจจัยในการยกระดับให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิต การจำหน่าย และการให้บริการใน ภูมิภาคอาเซียนและเอเชียได้ไม่ยาก (ฉัตรชัย สาริกัลยะ, 2558) ซึ่งจากผลการวิจัยสรุปผลได้ว่ามูลเหตุจูงใจใน การซื้อและบริโภคเพื่อสุขภาพที่ดีและความปลอดภัยในการบริโภคเช่นกัน บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อได้แก่ ตนเองและบุคคลในครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันผู้บริโภคส่วนใหญ่สามารถได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ รวมถึงผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกจากสื่อต่าง ๆ ทั้งทางโทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ที่แพร่หลายมากขึ้นในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในระดับมาก ได้แก่ ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ที่มีให้เลือกซื้อ ความต่อเนื่องสม่ำเสมอของวัน เวลา สถานที่จำหน่าย ความเชื่อและความห่วงใยต่อสุขภาพอนามัย ของตนเองและครอบครัว มีตรารับรอง/การรับรองจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เชื่อถือได้ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มี อิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค วัน เวลา สถานที่ในการจัดตลาดนัด จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงแนวโน้ม และความเป็นไปได้ในการพัฒนาเครือข่ายตลาดนัดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ของอำเภอจอมบึง

จังหวัดราชบุรี ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศและจังหวัดราชบุรีที่ต้องการขยายเครือข่ายตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยให้ทั่วพื้นที่ของจังหวัด ควรมีการเชื่อมโยงผลการวิจัยไปสู่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของจังหวัดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเครือข่ายการจัดการตลาดผลิตผลเกษตรปลอดภัยเพื่อดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรชัย สาริกัลป์ยะ. (2558). **แผนและแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสินค้าอินทรีย์**. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ Organic Symposium 2015. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์.
- พงษ์สันต์ ต้นหยง ณิชชา ศิริรัตนธรร และแสงแข บุญศิริ (2554). **การใช้เทคนิคเทียบเคียงในการพัฒนาด้านสินค้าเกษตรและแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐม**. วารสารวิชาการราชภัฏตะวันตก ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม - ธันวาคม 2554
- พฤกษ์ ยิบมันตะสิริ และคณะ 2543 **การพัฒนาสุขภาพประชาชนชาติไทยโดยการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอาหารคุณภาพ : ระบบและกระบวนการผลิตผักปลอดสารพิษในจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รัชดา สิริภาณุพงศ์. (2547). **พฤติกรรมผู้บริโภคผักออกแกนนิกซ์และผักปลอดภัยจากสารพิษในเขตกรุงเทพมหานคร**. ค้นเมื่อ เมษายน 24, 2558, จาก <http://www.greennet.or.th/article>
- ลันธนา แป้นปลื้ม. (2557). **พฤติกรรมในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. ค้นเมื่อ เมษายน 24, 2558, จาก <http://www.greennet.or.th/article>
- ศุภชัย หล่อโลทการ. (2550). **ธุรกิจเกษตรอินทรีย์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.